

Trends & ontwikkelingen Gemeente Vlieland

02/26

Planbureau
Fryslân

Brede welvaart in beeld: hoe staat Vlieland ervoor?

Hoe gaat het écht met Vlieland? Hoe staat de gemeente ervoor op het gebied van gezondheid, welzijn, werk, wonen en leefomgeving? En hoe ontwikkelen deze aspecten zich door de tijd heen?

Deze publicatie brengt in kaart hoe het staat met de brede welvaart op Vlieland – nu én richting 2040. Het rapport laat zien waar het goed gaat, waar zorgen ontstaan en op welke punten de gemeente en haar inwoners voor grote keuzes staan. Want hoewel inwoners hun leven gemiddeld als positief ervaren, wijzen de onderliggende cijfers op een aantal zorgelijke trends: krimp van de bevolking met ruim een tiende, meer ouderen en minder kinderen, en druk op de zorg gegeven door naasten en professionals.

Vlieland is en blijft als één van de Waddeneilandgemeenten anders dan andere gemeenten. Sommige voorzieningen zijn een stuk verder weg, de economie is sterk gericht op toerisme, en toerisme brengt ook eigen uitdagingen op het gebied van duurzaamheid met zich mee. Dit is niet nieuw, maar het heeft wel invloed op wat mogelijk en wenselijk is voor Vlieland als het een antwoord wil vinden op uitdagingen richting 2040.

Dat Vlieland klein is, en ontwikkelingen op het vasteland weinig zeggen over de situatie op de Waddeneilanden, betekent dat er een stuk minder statistieken beschikbaar zijn voor Vlieland dan voor gemeenten op het vasteland. Dit zal in de rapportage terug te zien zijn. Over sociale samenhang zijn er bijvoorbeeld bijna geen cijfers, en over onderwijs is er ook weinig te zeggen.

Deze vierjaarlijkse publicatie – gekoppeld aan de gemeenteraadsverkiezingen – biedt bestuurders, beleidsmakers en inwoners handvatten voor onderbouwde keuzes. De meeste cijfers zijn terug te vinden in een [online dashboard](#), dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

Welke rol spelen vergrijzing en ontgroening op Vlieland?

Toename 65-plussers op Vlieland

Vlieland heeft net als de rest van Fryslân steeds meer te maken met vergrijzing. Zo is de verwachting dat er in 2040 zo'n 70 meer 65-plussers zijn dan in 2025 (Provincie Fryslân, 2024). Op dit moment is 22 procent van de inwoners van Vlieland 65 jaar of ouder, naar verwachting is dit in 2040 zo'n 32 procent. Daarmee is de vergrijzing op Vlieland op dit moment net zo sterk als elders in Fryslân, maar zal de vergrijzing in de toekomst sterker zijn. Verder neemt de levensverwachting toe, waardoor het aantal mensen boven de 75 jaar toeneemt. Dit wordt ook wel dubbele vergrijzing genoemd (CBS, 2025).

Minder mantelzorgers beschikbaar

Het overheidsbeleid is er al jaren op gericht om mensen langer zelfstandig thuis te laten wonen. Dit vraagt om meer ondersteuning van het sociale netwerk, maar met de huidige demografische veranderingen wordt dit steeds lastiger. Mantelzorg wordt namelijk het meest verleend door 50- tot 75-jarigen (PBL, 2018). Mensen boven de 85 hebben dit over het algemeen het meeste nodig. In de komende 25 jaar zal het aantal 85-plussers groeien, terwijl het aantal 65- tot 75-jarigen zal afnemen.

Daardoor zullen er veel minder potentiële mantelzorgers zijn per 85-plusser. Waar er op Vlieland in 1990 nog twintig potentiële mantelzorgers waren per 85-plusser, zullen dit er in 2040 nog maar drie zijn (CBS, 2025a; Provincie Fryslân, 2024).

Zorgstelsel onder druk

Het aantal (oude) ouderen op Vlieland stijgt. Over het algemeen geldt dat hoe ouder mensen worden, hoe meer zorg ze nodig hebben. Ook is de verwachting dat het aandeel inwoners met welvaartsziektes zoals overgewicht en chronische aandoeningen toeneemt (RIVM, 2024). Samen zorgt dit voor een hogere zorgvraag. In combinatie met de afname van het aantal potentiële mantelzorgers en een dalende beroepsbevolking leidt dit tot een toenemende druk op het zorgstelsel en stijgende kosten van de zorg.

Minder kinderen geboren op Vlieland

Vlieland heeft een lange tijd te maken gehad met ontgroening. Zo zijn er in 2025 zo'n 50 minder kinderen (0-14 jaar) dan in 2015 (-34%). De verwachting is dat het aandeel kinderen de komende jaren verder gaat dalen. Terwijl in 2010 nog negentien procent van de bevolking op Vlieland tussen de 0 en 14 jaar oud was, zal dat in 2040 nog maar vijf procent zijn.

Hoe gaat het met het welzijn op Vlieland?

Welzijn Waddeneilandbewoners goed

Het welzijn van inwoners van de Friese Waddeneilanden is op veel terreinen goed, of ten minste redelijk. Inwoners van de Friese Waddeneilanden ervaren minder stress dan gemiddeld in Fryslân of Nederland (GGD Fryslân, 2025). Ze voelen zich ook minder vaak eenzaam. Het aandeel inwoners dat een hoog risico op angst en depressie heeft, is op de Friese Waddeneilanden gelijk aan het Fries gemiddelde (6%), maar lager dan het landelijke gemiddelde (9%). Omdat eenzaamheid 75-plussers in Fryslân over het algemeen het vaakst treft, is wel raadzaam om te volgen hoe eenzaamheid zich in de toekomst ontwikkelt. Daarnaast stijgt eenzaamheid over het algemeen het snelst onder 18-34-jarigen (GGD Fryslân, 2025).

Waddeneilandbewoners voldoen vaak aan beweegrichtlijnen, maar zijn ook vaker te zwaar

De gezondheid van inwoners van de Friese Waddeneilanden lijkt vrij positief, maar het percentage inwoners met overgewicht valt in negatieve zin op. Het meest opvallende positieve punt is dat inwoners van Vlieland in 2024 een stuk vaker voldeden aan de beweegrichtlijnen (67%) dan gemiddeld in Fryslân (50%) of Nederland (49%) (GGD Fryslân, 2025). Er zijn ook minder mensen op de Friese Waddeneilanden met langdurige aandoeningen of ziekten. Inwoners van de Friese Waddeneilanden hebben verder een iets hogere ervaren gezondheid dan inwoners van Fryslân of Nederland gemiddeld. Er zijn wel meer inwoners van de Friese Waddeneilanden met overgewicht (55%) dan gemiddeld in Fryslân (52%) of Nederland (50%).

Mentale druk op beroepsbevolking neemt toe

Een grote uitdaging voor Vlieland, door de combinatie van bevolkingskrimp, vergrijzing en ontgroening, is de hoeveelheid extra druk die dit oplevert voor de beroepsbevolking richting 2040. Doordat er steeds minder 50- tot 75-jarigen beschikbaar zijn als potentiële mantelzorgers voor 85-plussers, zullen steeds meer inwoners van deze groep daadwerkelijk mantelzorg moeten geven en is de kans dat jongere inwoners mantelzorg moeten geven ook groter. Ondertussen neemt de druk vanuit de arbeidsmarkt toe, omdat er meer werk gedaan moet worden met minder mensen. Zowel op het werk als in de privésfeer kan de druk op werkenden dus toenemen, wat de relatief lage stress onder inwoners van Vlieland kan verhogen.

Groot aantal geregistreerde misdrijven

Het aantal geregistreerde misdrijven per 1000 inwoners ligt zeer hoog op Vlieland, ruim hoger dan in de rest van Fryslân en Nederland (CBS, 2025b). Dit is opmerkelijk, omdat dit bij de andere Waddeneilanden niet het geval is.

Hoe gaat het met de bestaanszekerheid op Vlieland?

Hoger inkomen en hogere inkomensongelijkheid dan gemiddeld in Fryslân

Het gemiddeld (gestandaardiseerd) besteedbaar inkomen per huishouden op Vlieland ligt in 2023 op 38.900 euro. Dat is lager dan het landelijk gemiddelde, dat op 40.800 ligt, en wat hoger dan het Fries gemiddelde, dat op 36.300 euro ligt (CBS, 2025c). De Gini-coëfficiënt ligt in 2022 in het geval van Vlieland een stuk hoger dan gemiddeld in Fryslân en Nederland, wat betekent dat de inkomensongelijkheid er groter is (Planbureau Fryslân, 2025).

Minder moeite met rondkomen

Op de Friese Waddeneilanden heeft tien procent van de inwoners in 2024 moeite met rondkomen. Dat is lager dan gemiddelde in Fryslân (12%) en in Nederland (13%) (GGD Fryslân, 2025). Een mogelijke verklaring ligt in het relatief hoge aandeel ouderen op Vlieland. Uit onderzoek blijkt dat ouderen in Fryslân gemiddeld genomen minder vaak moeite hebben met rondkomen dan jongere leeftijdsgroepen (Planbureau Fryslân, 2025).

Meer geregistreerde problematische schulden

Op Vlieland is het aandeel inwoners met geregistreerde problematische schulden (10%) net wat hoger dan gemiddeld in Fryslân (8%) en Nederland (9%) (CBS, 2025d).

Hoe gaat het met de economie op Vlieland?

Horeca verreweg de grootste sector

De meeste banen op Vlieland zijn te vinden in de sector Horeca (44%). Dit komt voort uit het toeristische karakter van de bedrijvigheid op Vlieland. De tweede grootste sector is Groot- en detailhandel (8%), wat lager is dan het gemiddelde in Fryslân en Nederland. Zakelijke dienstverlening is de derde grootste sector (7%).

Het aantal banen in de toeristische sector op Vlieland is in de afgelopen tien jaar flink gegroeid. Dit komt mede door seizoensverlenging, waardoor er meer banen buiten het toeristenseizoen ingevuld kunnen worden en het voor de hand liggender wordt voor werkgevers om vaste contracten aan te bieden (Het PON & Telos, 2024).

Krapper wordende arbeidsmarkt op Vlieland

Vanuit de inwoners van het eiland zelf zal het aantal potentiële werknemers op Vlieland de komende jaren flink afnemen. Naar verwachting zijn er ongeveer 200 minder mensen beschikbaar voor de arbeidsmarkt (15-74 jaar) in 2040 ten opzichte van 2025 (Provincie Fryslân, 2024). Dat is een afname van zo'n twintig procent. Hierdoor zal de arbeidsmarkt op Vlieland krapper worden, vooral waar er niet op werknemers vanaf het vasteland geleund kan worden. Daarbij is het ook zo dat de potentiële beroepsbevolking in de rest van Fryslân evengoed krimpt.

Ambities voor economische veelzijdigheid

In de Regiodeal de Wadden is het doel opgesteld om de regio economisch veerkrachtiger te maken door de economie minder te richten op toerisme en meer te verbreden ("Regio Deal De Waddeneilanden", 2023). Daarin is ook ingezet op een duurzame, circulaire economie, waarin afval wordt geminimaliseerd en grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt.

Om de economie te verbreden, duurzamer te maken en de vruchten van technologische ontwikkelingen te plukken moeten inwoners van Vlieland een inhoudelijk breed opleidingsprofiel hebben, kennis hebben van technologische mogelijkheden en ontwikkelingen en bereid zijn om vernieuwingen in de praktijk te brengen (Provincie Fryslân, 2024a).

Een passend opgeleide beroepsbevolking

Over de opleidingsrichtingen van inwoners van Vlieland is niet zoveel bekend, maar over opleidingsniveaus zijn er wel gegevens. Het aandeel inwoners met een hbo- of wo opleiding op Vlieland is hoger dan gemiddeld in Nederland of Fryslân (CBS, 2025e). De overheid stimuleert mensen om te blijven leren, ook als ze al een baan hebben, maar niet iedereen doet dit evenveel. Inwoners met een hbo-, wo- of mbo-opleiding volgen vaker een opleiding of cursus tijdens hun carrière dan inwoners zonder vervolgopleiding (Planbureau Fryslân, 2025a). Daardoor is opleidingsniveau misschien een aanwijzing voor aanpassings- en vernieuwingskracht. Wat dit betreft heeft Vlieland met een relatief kleine groep mensen zonder vervolgopleiding mogelijk een voordeel.

Kleine bedrijven

Verder is het Friese bedrijfsleven opgebouwd uit veel midden- en kleinbedrijven (mkb) en familiebedrijven. Deze bedrijven passen goed bij het opleidingsprofiel van de beroepsbevolking. Wel vinden deze bedrijven het moeilijker om mee te bewegen met digitaliserings-, duurzaamheids- en energietransities (Rabobank, 2024). Een mogelijke verklaring is dat grotere bedrijven meer mensen en middelen, en daarmee ruimte, hebben om aan deze transitie te wijden, terwijl bij kleinere bedrijven deze ruimte vaak beperkter is. De mindere mate van bijscholing en de relatief grote hoeveelheid kleinere bedrijven in Fryslân vormt mogelijk een uitdaging voor de wendbaarheid van de Friese werknemers, bedrijven en de regionale economie.

Hoe kan de ruimte op Vlieland optimaal worden benut?

Grote opgaven in een beperkte ruimte

Vlieland is het kleinste bewoonde Waddeneiland van Nederland, en grote delen van het eiland bestaan uit duingebied en natuurgebied en oefenterrein de Vliehors. Op dit moment bestaat 94 procent van Vlieland uit bos en open natuurlijk terrein, twee procent uit recreatieterrein, en één procent uit woonterrein (CBS, 2025f). Lang niet al het land kan flexibel worden gebruikt. Ook met de kleine bevolking is ruimte op Vlieland dus een schaars goed.

Om de leefomgeving van Vlieland voor toekomstige generaties leefbaar te houden nemen overheden maatregelen. Zo wordt stap voor stap overgegaan op het gebruik van duurzame energie. Ook wordt er gebiedsgericht gewerkt aan natuurherstel, waterkwaliteit en klimaat.

Met de mogelijkheden en beperkingen van het Vlielandse landschap is het belangrijk om na te denken over de vraag: Hoe kan de ruimte op Vlieland optimaal worden benut?

Aantal huishoudens daalt

Het aantal huishoudens op Vlieland zal de komende jaren dalen. Op dit moment zijn er ongeveer 730 huishoudens op Vlieland. De verwachting is dat het aantal huishoudens tot 2040 met ongeveer 12 gaat dalen (Provincie Fryslân, 2024). Ook na 2040 laten de prognoses een dalende trend zien. De huishoudsamenstelling blijft vrij stabiel. Eenpersoonshuishoudens blijven het meest voorkomende huishoudentype. Wel zijn minder van de huishoudens met thuiswonende kinderen in de toekomst meerpersoonshuishoudens met thuiswonende kinderen, en meer van hen eenoudergezinnen.

Hoge huizenprijzen, kleine en oude woningen

Dat de huishoudsamenstelling op Vlieland niet sterk lijkt te gaan veranderen kan het bieden van geschikte woningen voor alle inwoners makkelijker maken. Het ligt niet voor de hand dat voor de woningbehoefte van de toekomst heel ander beleid nodig is dan voor de woningbehoefte nu.

De huizenprijzen op Vlieland liggen wel hoger dan gemiddeld in Fryslân of Nederland (CBS, 2025g). De huizenprijzen stijgen ook hard, net als in de rest van Nederland. Dat kan betekenen dat de huizenmarkt ook op Vlieland krap is, maar verder is daar weinig over te zeggen. De woningvoorraad op Vlieland bestaat op dit moment uit meer oude huizen (vóór 1965 gebouwd) dan gemiddeld in Fryslân of Nederland, en ook uit meer kleine huizen (oppervlak tot 75 m²) (CBS, 2025h, 2025i).

Hoe gaat het met de leefomgeving op Vlieland?

Toerisme vergroot de voetafdruk per inwoner

De broeikasgasemissie op Vlieland ligt hoger dan gemiddeld in Fryslân (CBS, 2025j). Ook hebben inwoners van Vlieland met 495 kilo restafval per persoon in 2024 veel meer huishoudelijk restafval dan inwoners van andere gemeenten (CBS, 2025k). Een belangrijke oorzaak van deze hoge getallen per inwoner is dat de uitstoot en het afval van toeristen wordt meegerekend met het totaal van het eiland, terwijl het alleen over inwoners wordt verdeeld. Dat de afvalproductie en broeikasgasuitstoot op Vlieland zo hoog zijn is dus voor een groot deel het gevolg van toerisme.

Gemeenten spelen een belangrijke rol in het toekomstbestendig maken van de leefomgeving. Denk aan het tegengaan van wateroverlast en omgaan met de stijgende zeespiegel, droogte en hittestress. Gevolgen van klimaatverandering waar ook Vlieland mee te maken heeft.

Schone lucht op Vlieland

Een statistiek waar Vlieland net als andere Waddeneilanden beter op scoort dan gemiddeld in Fryslân of Nederland is de uitstoot van fijnstof per vierkante kilometer (CBS, 2025j). Er komt op Vlieland minder fijnstof in de lucht, wat goed is voor de gezondheid van inwoners (RIVM, 2025).

Hoe gaat het met de bereikbaarheid en voorzieningen op Vlieland?

Grotere afstand tot basisvoorzieningen

Op Vlieland is de gemiddelde afstand tot voorzieningen, logischerwijs, een heel stuk groter dan gemiddeld in Nederland (CBS, 2025l). De gemeente is dunbevolkt en in veel gevallen is het nodig om naar het vaste land te reizen om bepaalde voorzieningen te kunnen bezoeken. Zo ligt de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis of buitenpolikliniek op 36 kilometer, terwijl dit landelijk gemiddeld slechts vijf kilometer is.

Minder auto's op het eiland

Op Vlieland zijn minder auto's dan gemiddeld in Fryslân en Nederland, namelijk 386 per 1000 inwoners. Gemiddeld in Fryslân zijn dat er 534 (CBS, 2025m). Vlieland is vergelijkbaar met Schiermonnikoog een autoluw eiland. Dat betekent dat toeristen over het algemeen geen auto mogen meenemen naar het eiland.

Veerdiensten van groot belang

De Waddenveren spelen een cruciale rol in de mobiliteit van de inwoners van Vlieland. Het is voor inwoners dé manier om het vaste land te bereiken. Ook zijn ze van groot belang voor werknemers die op Vlieland werken maar op het vaste land wonen. De Rijksoverheid maakt afspraken met de rederijen over de veerdiensten naar de Friese Waddeneilanden, met name om de continuïteit van de veerdiensten in het laagseizoen en de betaalbaarheid te waarborgen (Het PON & Telos, 2024).

Nu keuzes maken voor toekomstig geluk

De brede welvaart op Vlieland staat er op dit moment nog relatief goed voor. Toch laat deze publicatie zien dat er ontwikkelingen zijn die de brede welvaart op termijn onder druk kunnen zetten. De bevolking vergrijsd niet alleen, maar krimpt ook duidelijk. Ook het aantal kinderen neemt af. Er zijn steeds minder mensen om voor een groeiende groep ouderen te zorgen en het werk te doen dat op het eiland gedaan moet worden. Daardoor doemen vragen op voor inwoners: Hoe zorg ik goed voor mijn ouders? Hoe houd ik balans in mijn werk en leven? Hoe ziet de toekomst eruit voor de volgende generatie op Vlieland?

De trends in deze monitor wijzen op veranderingen die geleidelijk maar onmiskenbaar doorwerken in het dagelijks leven. Niet iedereen voelt die gevolgen in dezelfde mate. Hoewel deze rapportage gemiddelde cijfers laat zien, geldt dat sommige groepen – met name inwoners met een lagere sociaal-economische positie – op meerdere fronten minder weerbaar zijn (Planbureau Fryslân, 2024). Zij leven minder lang in goede gezondheid, hebben vaker financiële zorgen, en kunnen minder terugvallen op een netwerk of buffer.

Dat maakt het belangrijk om nú na te denken over de toekomst. Welke richting willen we op met Vlieland? Welke keuzes zijn nodig om de brede welvaart ook op de langere termijn te behouden – voor iedereen? Niet alles ligt binnen de invloedssfeer van de gemeente en haar burgers, maar op sommige thema's valt wel gericht bij te sturen.

Vlieland in 2040 zal er anders uitzien dan vandaag. De vraag is: neemt de gemeenschap de regie over veranderingen, of laten het die veranderingen over zich heen komen? Deze monitor biedt inzichten die kunnen helpen om onderbouwde keuzes te maken – vandaag, voor het geluk van morgen.

Bronnen

CBS. (2025). *Ouderen*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/leeftijd/ouderen>

CBS. (2025a). *Bevolking op 1 januari en gemiddeld; geslacht, leeftijd en regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/03759ned/table?ts=1714116298955>

CBS. (2025b). *Geregistreerde criminaliteit; soort misdrijf, regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83648NED/table>

CBS. (2025c). *Inkomen van huishoudens*.

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/86161NED/table>

CBS. (2025d). *Armoede en schulden*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/armoede-en-schulden>

CBS. (2025e). *Bevolking; hoogstbehaald onderwijsniveau en regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85525NED/table?dl=B6A46>

CBS. (2025f). *Bodemgebruik*.

<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/86211NED/table?ts=1768987840724>

CBS. (2025g). *Bestaande koopwoningen; gemiddelde verkoopprijzen, regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline#/CBS/nl/dataset/83625NED/table>

CBS. (2025h). *Voorraad woningen; gemiddeld oppervlak; woningtype, bouwjaarklasse, regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline#/CBS/nl/dataset/82550NED/table>

CBS. (2025i). *Voorraad woningen; woningtype, oppervlakteklasse, regio*.

<https://opendata.cbs.nl/statline#/CBS/nl/dataset/83704NED/table>

CBS. (2025j). *Regionale Monitor Brede Welvaart 2025*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart>

CBS. (2025k). *Huishoudelijk afval per gemeente per inwoner*.

<https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83452NED>

CBS. (2025l). *Nabijheid voorzieningen*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?fromstatweb>

CBS. (2025m). *Regionale kerncijfers Nederland*.

<https://opendata.cbs.nl/statline#/CBS/nl/dataset/70072ned/table>

GGD Fryslân. (2025). *Gezondheidsmonitor 19+*.
<https://www.ggdfryslan.nl/professionals/cijfers-en-onderzoek/gezondheidsmonitor-19/>

PBL. (2018). *Sterke daling van potentiële mantelzorgers in de toekomst*.
<https://www.pbl.nl/actueel/nieuws/sterke-daling-van-potentiele-mantelzorgers-in-de-toekomst>

Planbureau Fryslân. (2024). *Vershil in Fryslân: de samenleving in zes klassen*.
<https://planbureau.frl/publicaties/vershil-in-fryslan-de-samenleving-in-zes-klassen/>

Planbureau Fryslân. (2025). *Monitor Inkomen*.
<https://planbureau.frl/monitoren/inkomen/>

Planbureau Fryslân. (2025a). *Monitor Werk*.
<https://planbureau.frl/monitoren/werk/>

Het PON & Telos. (2024). *Waddenbalans 2024*.
https://www.investeringskaderwaddengebied.nl/wp-content/uploads/2025/04/Waddenbalans-2024.def_.pdf

Provincie Fryslân. (2024). *Dashboard Prognose Bevolking en Huishoudens: Uitkomsten trendraming 2023-2050*.
<https://staat-van-fryslan.hub.arcgis.com/pages/59f289c168b4409dba24044d868095eb>

Provincie Fryslân. (2024a). *Tûk groeië troch oparbeidzjen – ynnovaasje en sirkulêre ekonomy as reade tried nei 2030*.
https://cuatro.sim-cdn.nl/fryslan/uploads/beleidsbrief_economie_2025-2030.pdf?cb=Jz4QLPOq

Rabobank. (2024). *Kleinere bedrijven op grotere achterstand in transitie naar nieuwe economie*.
<https://www.rabobank.nl/kennis/d011411922-kleinere-bedrijven-op-grotere-achterstand-in-transitie-naar-nieuwe-economie>

Regio Deal de Waddeneilanden. (2023).
https://cuatro.sim-cdn.nl/dewaddeneilanden/uploads/05-04_convenant_regio_deal_de_waddeneilanden_100_versie_aangepast_nav_bestuurlijk_gesprek_19-9.pdf?cb=8qhJLskI

RIVM. (2024). *Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024*.
<https://www.volksgezondheidtoekomstverkenning.nl/>

RIVM. (2025). *Luchtkwaliteit - fijn stof*.
<https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-medische-milieukunde-luchtkwaliteit-en-gezondheid/gezondheidseffecten-luchtverontreiniging/luchtkwaliteit-fijn-stof>

Planbureau Fryslân wordt gesubsidieerd door Provinsje Fryslân.

Planbureau Fryslân
Prins Hendrikstraat 8
8911 BK Leeuwarden
(058) 234 85 00
info@planbureau.frl
www.planbureau.frl

Colofon

Gemeente Vlieland: trends en ontwikkelingen' is een uitgave van Planbureau Fryslân, februari 2026.

Auteur

Gerian Kuiper

Met medewerking van

Arlette Bickel, Bernard Boorsma, Mandy Bosma, Ilse Ganzevoort, Sibilla Hoekstra, Siebren Kooistra, Chaïm la Roi